

Анна Черниш,
доктор філологічних наук,
судовий експерт Сумського науково-
дослідного експертно-криміналістичного
центру МВС України.
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6183-7312>

РОЛЬ ПРОСОДИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ГОЛОСУ У СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗАХ ВІДЕО-, ЗВУКОЗАПISУ

У статті розглянуто роль просодичних характеристик голосу у процесі проведення судових експертиз із дослідження голосу й усного мовлення у відео-, звукозаписах. Зазначено, що система просодичних характеристик вимагає обізнаності експерта в особливостях артикуляції звуків, психофізіологічних процесах утворення мовлення, лінгвістичних явищах мови.

Мета статті – охарактеризувати систему просодичних параметрів голосу та означити їхню роль в експертизі відео-, звукозапису.

Методологічну основу дослідження складає система загальноприйнятих і вузькопрофільних методів і підходів. Використовувалися як загальнонаукові (аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння, узагальнення тощо), так і лінгвометодологія (системно-структурний, когнітивно-дискурсивний підходи).

Просодичні характеристики голосу усунюють процес ідентифікації голосу й усного мовлення, позаяк виражають ознаки індивідуального стилю мовця, особливості його вимови, алгоритми утворення мовленнєвих конструкцій тощо. Встановлено, що просодія відіграє важливе значення у комунікативному акті, слугуючи показником мовленнєвих інтенцій, емоційних настроїв, змістових потенціалів. Просодія виражає спектр ритміко-інтонаційних ознак усного мовлення, доповнює невербальне мовлення, сприяє ідентифікаційним процесам мовця. Ідентифікаційні процедури верифікації мовця технічними й мовознавчими методами передбачають аналіз голосу й усного мовлення, відображаючи алгоритми і схеми створення голосових та слухових лінійок. У судовій експертизі відео-, звукозапису просодія виступає фактором лінгвістичної упізнаваності мовця, відображаючи базові параметри голосу – інтонацію, висоту, ритм, мелодіку, наголос, темп, гучність, тембр, паузу тощо. Доведено, що просодичні характеристики вагомо впливають на спосіб донесення певної інформації, що корегується й специфікується саме завдяки інтонаційним характеристикам, гучності, темпу, висоті мовлення тощо.

Ключові слова: просодія, просодичні характеристики, голос, мовлення, комунікативний акт.

Chernysh A.

The role of prosodic characteristics of voice in forensic examinations of video and audio recordings

The relevance of the article is determined by the need to discuss the role of prosodic characteristics of voice in the process of forensic examination of voice and speech in video and audio recordings.

The article aims to describe the system of prosodic parameters of voice and speech and define the role of prosodic characteristics in the examination of video and audio recordings.

The methodological basis of the study consists of a system of generally accepted and specialized methods and approaches. Both general scientific methods (analysis, synthesis, induction, deduction, comparison, generalization, etc.) and linguistic methodology (systemic-structural and cognitive-discursive approaches) were used.

The research results emphasize that the system of prosodic characteristics requires the expert to be knowledgeable about the peculiarities of sound articulation, psychophysiological processes of speech formation, and linguistic phenomena of language. It is established that the prosodic parameters of voice and speech are studied within the framework of video and audio recording examination using technical and linguistic methods. Prosodic characteristics add a significant supplement to the process of voice and speech identification, as they express the characteristics of the speaker's individual style, the peculiarities of their pronunciation, the algorithms of speech construction, etc. It has been established that prosody plays an important role in the communicative act, serving as an indicator of speech intentions, emotional moods, and semantic potentials. The system of prosodic parameters of oral speech specifies the logical and semantic unity of utterances and contributes to the reproduction of communicative situations. Prosody expresses a range of rhythmic and intonational features of spoken language, complements nonverbal communication, and facilitates

the speaker's identification processes. Identification procedures for verifying the speaker using technical and linguistic methods involve analyzing the voice and spoken language, reflecting the algorithms and patterns of voice and auditory line creation. In forensic examination of video and audio recordings, prosody is a factor in the linguistic recognition of the speaker, reflecting the basic parameters of the voice – intonation, pitch, rhythm, melody, stress, tempo, pause, etc. It has been proven that prosodic characteristics significantly influence the way certain information is conveyed, which is adjusted and specified precisely due to intonation characteristics, volume, tempo, pitch of speech.

Keywords: *prosody, prosodic characteristics, voice, speech, communicative act.*

Постановка проблеми. Ефективність реалізації комунікативного акту залежить від взаємозумовленості комунікативного наміру, лінгвістичного досвіду, системи просодичних засобів як важливої ланки формозмістової єдності будь-якого висловлювання. Як відомо, комунікативний акт виражається у вербальній (усній та письмовій) і невербальній формах спілкування. Усне мовлення, на відміну від письмового, моделює широкий дискурс реалізації комунікативних мовленнєвих актів, для яких просодія слугує своєрідним маркером мовленнєвих інтенцій. Є. Корнелаєва слушно зауважує, що «саме комунікативним наміром того, хто говорить, визначається вибір просодичного оформлення висловлювання», адже система просодичних засобів залежить від мовця та його бажання ослувити думки, максимально чітко передати зміст висловлювань не лише лексичними засобами певної мови, а й низкою вдало підібраних просодичних характеристик голосу [3, с. 138].

Усне мовлення завжди є соціально обумовленим явищем, що реалізує безліч комунікативних ситуацій та комунікативних актів. Комунікативний акт передусім має на меті передати певну інформацію і сприяти обміну емоційним потенціалом висловлювання. Отже, будь-який комунікативний акт – логічно-змістова єдність, в якій закладено емоційний потенціал, проявлений в усному мовленні системою лексичних, синтаксичних, граматичних засобів і низки просодичних маркерів. Такий підхід у розумінні усного мовлення дозволяє погодитися з твердженням Д. Гірста у тому, що «всі висловлювання містять просодію, оскільки їх просодична форма завжди може бути охарактеризована як мінливий патерн сегментної довжини, гучності та висоти звуку» [8, с. 233].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням просодичних характеристик голосу активно займаються закордонні науковці Д. Гірст, М. Гордон, Є. Кривокапіч, Р. Ледд, П. Прієто, Ю. Сюй, К. Фері та українські О. Алексієвич, Н. Вербич, С. Корнелаєва, Н. Рибіна, А. Самковська та ін.

Поняття просодії трактують як «спектр ритміко-інтонаційних властивостей, що призначені для реалізації комунікативної функції мови, оскільки саме з їхньою допомогою людина передає розмаїття інформації та власний емоційний стан» [1, с. 388]. Колектив американських дослідників вважає, що «у широкому лінгвістичному сенсі просодія відноситься до ритму, наголосу та інтонації в мові» [7, с. 13]. Є. Кривокапіч, ґрунтуючись на наукових студіях М. Бекмана, Р. Ледда, С. Джуна, розуміє просодію «як структуру висловлювання, що кодує виразність та ієрархічну структуру на лексичному та фразовому рівнях» [12, с. 213]. Схожу інтерпретаційну позицію категорії просодії має Сюй Ю., який вважає, що просодія відноситься до «надсегментних аспектів мовлення, включаючи висоту, тривалість, амплітуду та якість голосу, які використовуються для створення лексичних та постлексичних контрастів, а також для передачі паралінгвістичних значень» [15, с. 314], додатково акцентуючи на ролі просодії як паралінгвістичному факторі.

Мета статті – охарактеризувати систему просодичних параметрів голосу та означити їхню роль в експертизі відео-, звукозапису.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття просодії досить ефективно імплементується у низку сфер життєдіяльності людини – медіа, мистецтво, медицину, освіту, науку, судочинство. Воно – одне з базових категорій у галузі судових експертиз, позаяк є джерелом доказової інформації. У судовій експертизі відео-, звукозапису просодичні характеристики голосу сприяють ідентифікації мовця, перевірці автентичності (відео)фонограми, дозволяють трактувати зміст висловлювань, відтворюють комунікативну ситуацію. Дослідження мовлення індивіда в експертизі відео-, звукозапису технічними або мовознавчими методами передбачає ідентифікацію мовця за низкою ознак, серед яких однією з фундаментальних є лінгвістична впізнаваність мовця, співвіднесеність рис її/його ідіостилу у досліджуваних матеріалах і зразках, адже мовлення кожного індивіда унікальне, неповторне, наділене особистісними мовними контамінаціями. Відтак мовець, на думку П. Екерта, є «стилістичним агентом» [5, с. 97] мовлення, здатним адаптувати мову як систему норм і правил в індивідуальне мовлення як процес реалізації знань про мову із безліччю авторських мовленнєвих конструкцій і модифікацій. Для експертизи відео-, звукозапису актуалізується твердження Л. Фейрклова про мову як «ресурс для формування ідентичності» [6, с. 2], а мовні вибори/

мовленнєві конструкції, що в основному реалізуються в мовленнєвих актах і мовленнєвих ситуаціях, як «активні дії ідентичності» [6, с. 2].

Просодія як предмет дослідження судової експертизи відео-, звукозапису актуалізується у розділі судової фонетики, що, як зауважує С. Сінга, передбачає «аналіз мовлення за допомогою слухових та акустичних засобів та його застосування в юридичній та кримінальній сфері. Це наука, яка займається питаннями ідентифікації мовця, вирішенням спірних питань щодо контексту записів, процесом створення голосових та слухових лінійок та пов'язаними темами. Фонетика здатна аналізувати характерні особливості мовлення мовця порівняно з іншими потенційними мовцями» [13, с. 155]. У свою чергу судова фонетика тісно взаємодіє із соціофонетикою, що має як спільні предмети дослідження, так і подекуди використовує спільну методологію, на чому наголошували Т. Кендалл і С. Фарінгтон, зауважуючи, що «криміналістична фонетика є суміжною галуззю соціофонетики, з багатьма подібними дослідницькими практиками» [11, с. 184]. Експертиза відео-, звукозапису, одним із предметів дослідження якої є просодія, ефективно демонструє інтеграцію та взаємодію технічних і гуманітарних сфер. Д. Гірт зауважував про «взаємодію між двома основними спільнотами дослідників, які цікавляться сферою просодії мовлення: тобто, інженерами та комп'ютерними науковцями з одного боку, а з іншого – лінгвістами та фонетиками» [8, с. 1].

У фокус експертизи відео-, звукозапису потрапляє голос і мовлення індивіда, що піддається дослідженню технічними засобами і методами лінгвістичного аналізу, якщо перед експертом стоїть завдання дослідити ідентифікаційні особливості голосу та мовлення людини. Усне мовлення індивіда та його голос – об'єкти експертизи відео-, звукозапису, що, на відміну від зразків писемного мовлення, потребують обізнаності дослідника в особливостях артикуляції звуків, психофізіологічних процесах утворення мовлення, просодичних характеристиках усної мови. Голос, за означенням Дж. Санберга, – «дзеркало нашої душі» [14, с. 123] та мовлення – виразні ідентифікати людини, що дозволяють розрізняти осіб за зовнішніми маркерами, не вдаючись до складних ідентифікаційних експертиз.

У дослідженні голосу й усного мовлення у відео-, звукоматеріалах експерта-лінгвіста цікавить не лише зміст сказаного, що є безпосереднім предметом дослідження судової лінгвістичної експертизи писемного мовлення, але й просодичні характеристики усного мовлення, що додають присутніх аспектів в аналізі ідентифікаційних ознак голосу та мовлення людини. Д. Гірт з цього приводу слушно зауважує, що «однією з важливих речей, про яку нам повідомляє мовлення, але про яку не повідомляє текст, є особистість того, хто говорить. <...> Але навіть якщо абстрагуватися від особи, яка говорить, є ще багато інших речей, які ми отримуємо з усного повідомлення, але не отримуємо з письмового. Загальновідомо, що те, *як ми щось говоримо* (письмівка Д. Гірста. – А. Ч.), є настільки ж важливим, а іноді навіть важливішим, ніж те, *що ми говоримо* (письмівка Д. Гірста. – А. Ч.). І передусім можна сказати, що те, *як ми щось говоримо* (письмівка Д. Гірста. – А. Ч.), залежить від просодії того, що ми говоримо» [8, с. 5]. Схожих поглядів на важливість просодичних характеристик в усному мовленні притримуються дослідники О. Хансен, П. Сліх та Дж. Андерсон, уніфікуючи просодію як високорівневі фонологічні ознаки, «що пов'язані з манерою вимови слова, такими як гучність або мелодійний тон» [див. про це: 7, с. 12] для успішної ідентифікації мови. Отже, просодія не лише увиразнює його, але передусім специфікує зміст сказаного.

В усному мовленні мовець спроможний увиразнювати зміст промовленого низкою просодичних характеристик, у той час як у письмовому мовленні мовці зазвичай обмежені. Саме тому сучасна культура письмового неформального спілкування (скажімо, у соціальних мережах або різних месенджерах) тяжіє до своєрідного знакового символізму через смайли, візуальні символи, графічні та текстові засоби або мультимедійні елементи, щоб скоригувати сприйняття мовного повідомлення, обмежити дискурс інтерпретацій комунікативних актів і ситуацій. Наприклад, сумний або, навпаки, веселий смайл слугує своєрідною сигналоформою відповідного настрою, емоції або інтонації співрозмовника. Відтак система просодичних характеристик голосу й усного мовлення, на відміну від писемного, є додатковими вагомими індикаторами змісту сказаного. Семантика слів і виразів, озвучених усно, увиразнюється не лише просодією, але й системою невербальних засобів, які важливо враховувати у процесі аналізу відеофонограм у судових експертизах відео-, звукозапису.

Наприклад, фраза «Як геніально!» у процесі аналізу може бути по-різному інтерпретована залежно від комунікативної ситуації. Якщо ця фраза потрапляє у фокус дослідження семантико-текстуальної експертизи письмового мовлення, то вона вимагає врахування контексту, в якій її промовлено, розділових знаків або знаків увиразнення мовлення (смайлів, графічних знаків, візуальних символів, стилістичних прийомів, знаків реакцій тощо) для максимально достовірного трактування. У процесі аналізу усного мовлення в експертизі відео-, звукозапису встановити зміст фрази допомагають просодичні характеристики

голосу мовця. Інтонація (щира/саркастична/здивована), з якою промовлено фразу, є одним із важливих індикаторів розуміння змісту фрази. Темп мовлення (швидкий, середній, уповільнений), протяжність певних звуків (наприклад, *геніа-а-а-ально*), сила голосу (голосно або приглушено, що зазвичай означає байдуже), паузація – засадничі просодичні характеристики фрази, що сприяють змістовій інтерпретації, а також є ідентифікаційними маркерами мовлення індивіда у фоноскопії, допомагаючи ідентифікувати людину за голосовим слідом. Просодія в усному мовленні, на думку Д. Гірста, може бути навіть важливішою, ніж зміст поєднаних у фразу лексем: «Насправді, коли існує розбіжність між просодією висловлювання та його явним семантичним змістом, ми зазвичай довіряємо просодії, а не семантиці. Така ситуація може бути спричинена тим, що просодія є більш інтуїтивно зрозумілою для нас, ніж семантика» [9]. Такий погляд на просодичні характеристики мовлення дозволяє стверджувати, що експертиза голосу й усного мовлення індивіда засобами техніки або за допомогою мовознавчої методології вагомо опирається на просодію.

У судових експертизах дослідження голосу й усного мовлення у матеріалах відео-, звукозаписів особливої значеннєвості набувають інтонація, ритм, наголос, темп, гучність, тембр і пауза. Так, скажімо, з метою ідентифікації мовця за голосом і мовленнєвими навиками показовими для дослідження вважаються темп, мелодика, наголос, ритм, у той час, як семантико-текстуальний аналіз висловленого обов'язково враховує передусім інтонацію, паузу, фразовий наголос.

Інтонація як система акустичних засобів робить усне мовлення індивіда зрозумілим, виразним, комунікативно повноцінним. У мовленні вона виконує важливе значення, позаяк диференціює його за емоційним забарвленням і метою висловлювання (на елементарному рівні класифікує речення на стверджувальні, питальні чи окличні), структурує мовлення, передає емоційно-почуттєвий діапазон мовця, засвідчує ознаки ідіостилу індивіда. Н. Вербич зауважує, що «слуховий аналіз інтонаційних характеристик є важливим елементом у визначенні характеру взаємодії просодики фрази з іншими мовними рівнями, що беруть участь у структуруванні тексту» [2, с. 225], наголошуючи на важливості інтонації, що координує інші важливі в усному мовленні рівні – лексичний, синтаксичний, граматичний, стильовий. Разом з інтонацією важливого значення в експертизах відео-, звукозапису набувають наголос, гучність, темп мовлення (наприклад, уповільнення, прискорення, протяжність тощо), особливості паузації, що є своєрідними маркерами ідіостилу мовця. Ці просодичні характеристики зазвичай укладаються у певні алгоритми відтворення усного мовлення, т. зв. «слухові лінійки» (С. Сінг), виражаючись у різних комбінаціях чи схемах мовлення (скажімо, інтонація – наголос – гучність – темп; наголос – гучність – пауза), і є досить показовими ідентифікаційними рисами верифікації мовця за голосовим слідом.

Залежно від акустико-фізіологічних параметрів мовця, його темпераменту, мовленнєвих звичок, мовних традицій, особливостей комунікативної ситуації, змісту комунікативного акту в експертизах відео-, звукозапису особливу увагу звертають на темп мовлення. Під темпом мовлення розуміють швидкість мовленнєвого потоку, тобто кількість мовленнєвих одиниць за певний часовий період. Зазвичай розрізняють швидкий, середній та повільний темп мовлення. Щоправда, у процесі аналізу темпу мовлення важливо враховувати мовленнєву ситуацію, комунікативну мету та жанр представлення того чи іншого повідомлення, адже мовці, зважаючи на наведені фактори реалізації комунікативних актів усного мовлення, здатні адаптовувати своє мовлення, тобто обирати мовні реєстри, свідомо специфікуючи й певні його фонетичні особливості, що піддаються усвідомленій модифікації – наприклад, регулювати швидкість, з якою вони відтворюють певну інформацію. Зазвичай темп мовлення залежить від комунікативної спрямованості, тобто врахування аудиторії, на кого мовлення звернене [4].

У процесі проведення експертизи відео-, звукозапису із дослідження голосу й усного мовлення важливого значення набуває параметр гучності як значуща просодична характеристика, важлива для технічного і мовознавчого аналізу водночас. Вона, як і темп мовлення, передусім узалежнена від фізико-акустичних можливостей індивіда, тобто визначається амплітудою коливань голосових зв'язок і будовою резонаторів мовця (грудна клітка, носова і ротова порожнини). Разом із тим гучність виступає комунікативним мовленнєвим засобом, позаяк сприяє акцентуації на певних висловлюваннях чи їхніх частинах, бере участь у семантико-текстуальній організації мовлення, відображає емоційно-експресивний стан мовця. Останнє стало предметом наукового студіювання колективу ірландських дослідників, які вважають, що гучність як корелят інтенсивності, або сили голосу, передусім є фактором обміну емоціями між учасниками комунікативного акту: «Таким чином, варіації якості голосу, пов'язані з вокальними зусиллями мовця, інтенсивністю (і її сприйнятим корелятом – гучністю) емоційно забарвлених вокалізацій часто вважаються важливими факторами в кодуванні та розпізнаванні емоційних станів високої активації» [16, с. 2]. Отже, гучність мовлення індивіда є важливим параметром у процесі проведення експертизи відео-, звукозапису, оскільки

визначає акустичну якість (відео)фонограм і специфікує процес дослідження голосу й усного мовлення мовознавчими методами. Низька, або недостатня, гучність у відео-, звукозаписах унеможливує проведення експертизи, оскільки у такому випадку голос і мовлення не розпізнаються достатньою мірою. Це ускладнює процес фонетичного і лексичного аналізу із застосуванням мовознавчих методів, заважає розрізненню інтонаційних ознак мовлення, важливих для результатів дослідження. Натомість занадто висока гучність призводить до спотворення звукового сліду, що позначається на якості аналізу акустичних характеристик, а в лінгвістичному аспекті викривляє просодичні характеристики (паузи, тон, мелодику, ритм мовлення).

Висновки. Явище просодії є надзвичайно важливим для усного мовлення. Це багатосегментне поняття, що об'єднує низку категорій – інтонація, ритм, наголос, темп, висота, гучність, тембр і пауза тощо, що зазвичай становлять предмет дослідження в експертизах відео-, звукозапису. Усне мовлення характеризується просодичними параметрами, що скоординовують зміст сказаного, відтворюють комунікативну ситуацію, специфікують манеру говоріння, увиразнюють ідентифікаційні ознаки голосу й мовлення. Аналіз просодичних характеристик вимагають спеціальних знань експерта в особливостях артикуляції звуків, психофізіологічних процесах утворення мовлення, лінгвістичних явищах мови. Просодія як сукупність «високорівневих фонологічних ознак» (О. Хансен, П. Сліх та Дж. Андерсон) відображає емоційний потенціал комунікативного акту, узгоджує в усному мовленні різні мовні рівні (лексичний, синтаксичний, граматичний, стильовий).

Список використаних джерел

1. Боряк О.В. Інтонація та просодія: лінгвістичний аспект понять. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2010. № 4 (6). С. 385–394.
2. Вербич Н. Просодичні засоби вираження комунікативної настанови «переконання» в українському мовологічному тексті. На хвилях мови. Аллі Йосипівні Багмут / Ін-т укр. мови НАН України: упорядн.: О. С. Іщенко. Київ : КММ, 2011. 280 с.
3. Корнелаєва Є. Просодичні особливості публічної мови (на матеріалі виступів британських парламентарів). *Закарпатські філологічні студії*. 2020. Вип. 14. Т. 1. С. 138–143.
4. Cohn M., Ferenc B., Zellou G. (2022). Acoustic-phonetic properties of Siri- and human-directed speech. *Journal of Phonetics*. Volume 90, January. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S009544702100098X?via%3Dihub> (дата звернення: 25.08.2025).
5. Eckert P. Three waves of variation study: The emergence of meaning in the study of sociolinguistic variation. *Annual Review of Anthropology*. 2012. Iss. 41, p. 87–100.
6. Fairclough L. Towards Methodological and Theoretical Synergies between Forensic Phonetics and Third Wave Sociophonetics. *Modern Languages Open*. 2013, Iss. (1): 8. P. 1–14.
7. Harris M., Gries S., Miglio V. Prosody and its application to forensic linguistics. *Linguistic evidence in security, law and intelligence*. 2014. Iss. 2 (2). P. 11–29.
8. Hirst D. *Speech Prosody: From Acoustics to Interpretation*. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg. 2004.
9. Hirst D. J. Form and function in the representation of speech prosody. *Speech Communication*. 2005. 46 (3–4), 334–347. <https://doi.org/10.1016/j.specom.2005.02.020> (дата звернення 22.08.2025).
10. Hirst D. Empirical models of tone, rhythm and intonation for the analysis of speech prosody. In D. Gibbon, D. J. Hirst, N. Campbell (Eds.), *Rhythm, Melody and Harmony in Speech. Studies in Honour of Wiktor Jassem*. 2012. P. 23–33.
11. Kendall T., Farrington C. The Corpus of Regional African American Language. 2021. URL: <https://www.slrh.net/CORAAL.html> (дата звернення 22.09.2025).
12. Krivokapic J. Prosody in Articulatory Phonology. In : S. Shattuck-Hufnagel, J. Barnes (Eds.). *Prosodic Theory and Practice*. MIT Press. 2022. P.213–246.
13. Sinha S. Forensic Linguistics and Forensic Phonetics: An Introduction. *International Journal of Interdisciplinary and Multidisciplinary Studies (IJIMS)*. 2015. Vol 2. No.6. P.153–157.
14. Sundberg J. Expressivity in singing: A review of some recent investigations. *Logopedics Phoniatrics Vocology*. 1998. Vol. 23. Pp.121–127.
15. Xu Y. Prosody, tone, and intonation. In : *The Routledge handbook of phonetics*, 2019. Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge. P. 314–356.

16. Yanushevskaya I., Gobl C., Ni Chasaide A. Voice quality in affect cueing: does loudness matter? *Front. Psychol.* 2013. Vol. 4, art. 335. URL: file:///C:/Users/SM-DSIT-9955V/Downloads/fpsyg-04-00335.pdf (дата звернення 18.08.2025).

References

1. Boriak, O. V. (2010). Intonatsiia ta prosodiia: linhvistychnyi aspekt poniat [Intonation and prosody: the linguistic aspect of concepts]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii – Educational Sciences: Theory, History, Innovative Technologies*, 4 (6), 385–394 [in Ukrainian].
2. Verbych, N. (2011). *Prosodychni zasoby vyrazhennia komunikativnoi nastanovy «perekonannia» v ukrainskomu monolohichnomu teksti [Prosodic means of expressing the communicative attitude of 'persuasion' in Ukrainian monologic text]*. Na khvyliakh movy. Alli Yosypivni Bahmut / In-t ukr. movy NAN Ukrainy: uporiadn.: O. S. Ishchenko – On the Waves of Language. To Alla Yosypivna Bahmut. Kyiv: KMM [in Ukrainian].
3. Korneliaieva, Ye. (2020). Prosodychni osoblyvosti publichnoi movy (na materialy vystupiv brytanskykh parlamentariv) [Prosodic features of public speech (based on the speeches of British parliamentarians)]. *Zakarpatski filolohichni studii – Transcarpathian Philological Studies*, 14 (1), 138–143 [in Ukrainian].
4. Cohn, M., Ferenc, B. & Zellou, G. (2022). Acoustic-phonetic properties of Siri- and human-directed speech. *Journal of Phonetics*, 90. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S009544702100098X?via%3Dihub> [in English].
5. Eckert, P. (2012). Three waves of variation study: The emergence of meaning in the study of sociolinguistic variation. *Annual Review of Anthropology*, 41, 87–100 [in English].
6. Fairclough, L. (2023). Towards Methodological and Theoretical Synergies between Forensic Phonetics and Third Wave Sociophonetics. *Modern Languages Open*, (1): 8, 1–14.
7. Harris, M., Gries, S. & Miglio, V. (2014). Prosody and its application to forensic linguistics. *Linguistic evidence in security, law and intelligence*, 2 (2), 11–29.
8. Hirst, D. (2004). *Speech Prosody: From Acoustics to Interpretation*. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg [in English].
9. Hirst D. J. (2005). Form and function in the representation of speech prosody. *Speech Communication*, 46(3–4), 334–347. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.specom.2005.02.020> [in English].
10. Hirst, D. (2012). Empirical models of tone, rhythm and intonation for the analysis of speech prosody. In D. Gibbon, D. J. Hirst, N. Campbell (Eds.), *Rhythm, Melody and Harmony in Speech. Studies in Honour of Wiktor Jassem*, 23–33 [in English].
11. Kendall, T. & Farrington, C. (2021). The Corpus of Regional African American Language. <https://www.slrh.net/CORAAL.html> [in English].
12. Krivokapic J. (2022). Prosody in Articulatory Phonology. In : S. Shattuck-Hufnagel, J. Barnes (Eds.). *Prosodic Theory and Practice*. MIT Press, 213–246 [in English].
13. Sinha, S. (2015). Forensic Linguistics and Forensic Phonetics: An Introduction. *International Journal of Interdisciplinary and Multidisciplinary Studies (IJIMS)*, Expressivity in singing: A review of some recent investigations. *Logopedics Phoniatrics Vocology*, 23, 121–127 [in English].
14. Xu, Y. (2019). Prosody, tone, and intonation. In : *The Routledge handbook of phonetics*, Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge, 314–356 [in English].
15. Yanushevskaya, I., Gobl, C. & Ni Chasaide, A. (2013). Voice quality in affect cueing: does loudness matter? *Front. Psychol.* 4, art. 335. Retrieved from file:///C:/Users/SM-DSIT-9955V/Downloads/fpsyg-04-00335.pdf [in English].

Стаття надійшла 20.08.2025
Стаття прийнята до друку 18.09.2025